

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 janvier 2024

PROJET DE LOI

modifiant l'arrêté royal
du 27 avril 1997 instaurant
un Service de médiation Pensions
en application de l'article 15, 5°,
de la loi du 26 juillet 1996 portant
modernisation de la sécurité sociale
et assurant la viabilité
des régimes légaux des pensions

Sommaire	Pages
Résumé	3
Exposé des motifs	4
Avant-projet de loi	7
Avis du Conseil d'État	10
Projet de loi	15
Coordination des articles	19

CONFORMÉMENT À L'ARTICLE 8, § 1, 4°, DE LA LOI DU 15 DÉCEMBRE 2013,
L'ANALYSE D'IMPACT N'A PAS ÉTÉ DEMANDÉE.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 januari 2024

WETSONTWERP

tot wijziging van het koninklijk besluit
van 27 april 1997 tot instelling
van een Ombudsdienst Pensioenen
met toepassing van artikel 15, 5°,
van de wet van 26 juli 1996
tot modernisering van de sociale zekerheid
en tot vrijwaring van de leefbaarheid
van de wettelijke pensioenstelsels

Inhoud	Blz.
Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp van wet	7
Advies van de Raad van State	27
Wetsontwerp	15
Coördinatie van de artikelen	21

OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 8, § 1, 4°, VAN DE WET VAN 15 DECEMBER 2013
WERD DE IMPACTANALYSE NIET GEVRAAGD.

Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 16 janvier 2024.

Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 16 janvier 2024.

De regering heeft dit wetsontwerp op 16 januari 2024 ingediend.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 16 januari 2024 door de Kamer ontvangen.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant – Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

RÉSUMÉ

Le service de médiation Pensions a été instauré en vertu de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions.

Les principes de base qui président à l'action du Service de médiation Pensions sont inscrits dans l'arrêté royal du 27 avril 1997 instaurant un Service de médiation pour les Pensions.

Cet arrêté d'instauration traduit concrètement la volonté exprimée par le législateur à l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions. Il a été confirmé par la loi du 12 décembre 1997 portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi précitée du 26 juillet 1996 et de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire.

Depuis sa création, la réglementation qui a instauré le Service de médiation Pensions n'a jamais connu de modification.

Le 2 mai 2019, à Venise, la Commission européenne pour la démocratie par le droit ("Commission de Venise"), instaurée dans le cadre du Conseil de l'Europe, a adopté 25 principes sur la protection et la promotion de l'institution du médiateur.

Ces principes rappellent, d'une part, des principes fondamentaux de l'institution du Médiateur, tels l'indépendance, l'objectivité, la transparence, l'équité et l'impartialité, et soulignent, d'autre part, plusieurs éléments ou rôles importants de l'institution du Médiateur.

Le projet de loi a pour but d'adapter la réglementation du service de médiation Pensions en conformité avec les principes sur la protection et la promotion de l'institution du Médiateur susmentionnés.

SAMENVATTING

De Ombudsdienst Pensioenen werd opgericht krachtens de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

De grondbeginselen voor de werking van de Ombudsdienst Pensioenen zijn ingeschreven in het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen.

Dit oprichtingsbesluit is de concrete uitwerking van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels. Het werd later bekrachtigd bij de wet van 12 december 1997 houdende de bekrachtiging van de koninklijke besluiten, genomen met toepassing van voormelde wet van 26 juli 1996 en de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie.

Sinds zijn oprichting zijn de regels die de Ombudsdienst Pensioenen hebben ingesteld, nooit gewijzigd.

Op 2 mei 2019, in Venetië, heeft de in het kader van de Raad van Europa opgerichte Europese Commissie voor Democratie door Recht ("Commissie van Venetië"), 25 beginselen inzake de bescherming en bevordering van het instituut van Ombudspersoon aangenomen.

Deze beginselen herinneren enerzijds aan fundamentele beginselen van de Ombudsinstelling, zoals onafhankelijkheid, objectiviteit, transparantie, billijkheid en onpartijdigheid, en onderstrepen anderzijds verschillende belangrijke elementen of rollen van de Ombudsinstelling.

Het wetsontwerp beoogt de reglementering betreffende de Ombudsdienst Pensioenen aan te passen in overstemming met de beginselen inzake de bescherming en bevordering van de Ombudsinstelling.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

COMMENTAIRE DES ARTICLES

CHAPITRE IER

Disposition préliminaire

Article 1er

L'article 1er fixe le fondement constitutionnel du projet de loi.

CHAPITRE II

**Modification de l'arrêté royal
du 27 avril 1997 instituant un Service
de médiation Pensions en application
de l'article 15, 5° de la loi du 26 juillet 1996
portant modernisation de la sécurité sociale
et assurant la viabilité des régimes légaux
des pensions**

Art. 2

Cet article prévoit explicitement que le Service de médiation Pensions (ci-après "le Service") exerce la compétence d'examiner les réclamations qui ont trait au revenu garanti aux personnes âgées et à la garantie de revenus aux personnes âgées.

Art. 3

L'article 3 apporte les modifications suivantes:

- limitation à 2 mandats successifs avec la suppression d'une nouvelle sélection en cas d'évaluation positive à la fin du 1er mandat;
- prolongation du mandat si aucun nouveau médiateur n'a encore été nommé;
- évaluation par un organisme indépendant.

En ce qui concerne l'évaluation par un organisme indépendant, "le ministre, ayant les pensions dans ses attributions, définit la procédure d'évaluation".

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

HOOFDSTUK I

Voorafgaande bepaling

Artikel 1

Artikel 1 bepaalt de grondwettelijke bevoegdheidsgrondslag van het wetsontwerp.

HOOFDSTUK II

**Wijziging van het koninklijk besluit
van 27 april 1997 tot instelling
van een Ombudsdienst Pensioenen
met toepassing van artikel 15, 5° van de wet
van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale
zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid
van de wettelijke pensioenstelsels**

Art. 2

Dit artikel voorziet expliciet dat de Ombudsdienst Pensioenen (hierna "de Dienst") bevoegd is voor klachten die betrekking hebben op de bijstandsuitkeringen voor ouderen, namelijk de het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de inkomensgarantie voor ouderen.

Art. 3

Artikel 3 brengt de volgende wijzigingen aan:

- beperking tot 2 opeenvolgende mandaten met uitsluiting van een nieuwe selectie in geval van een positieve evaluatie aan het einde van het eerste mandaat;
- verlenging van het mandaat indien er nog geen nieuwe ombudspersoon is benoemd;
- evaluatie door een onafhankelijk orgaan.

Met betrekking tot de evaluatie door een onafhankelijke instelling, "[stelt] de minister, bevoegd voor pensioenen, [...] de procedure van de evaluatie vast".

Le Conseil d'État dans son avis n° 74.572 du 30 octobre 2023 estime qu'une délégation d'ordre accessoire ou de détail à un ministre n'est pas exclue, mais qu'il appartient en principe au Roi et non au législateur d'accorder une telle délégation. Il n'en demeure pas moins que le Conseil d'État, section de législation, a néanmoins admis dans le passé, à titre exceptionnel, une telle délégation par la loi au ministre lorsque l'on se trouve "en présence de motifs objectifs qui requièrent une intervention urgente du pouvoir exécutif". Or, la condition n'est pas remplie selon le Conseil d'État.

La délégation ministérielle est néanmoins maintenue pour trois raisons.

Premièrement, la délégation au ministre pour déterminer la procédure d'évaluation des médiateurs est également prévue pour les médiateurs de l'énergie, des télécommunications et de la poste. Dans un souci d'harmonisation, la même délégation est prévue ici.

Deuxièmement, la procédure d'évaluation sera établie par une loi et non par arrêté royal.

Enfin, troisièmement, le ministre, qui a les Pensions dans ses attributions, est en principe le plus proche des médiateurs, puisqu'il est en pratique le chef du service de médiation. Le ministre en question est donc le mieux placé pour déterminer qui est l'organe de contrôle, puisqu'il est également le mieux au fait du travail du médiateur.

Art. 4

Cet article supprime l'obligation pour les intéressés de devoir introduire leur réclamation orale "sur place".

Art. 5

Cet article précise l'hypothèse du traitement de réclamations par le Service lorsqu'un recours concernant les mêmes faits est introduit auprès du tribunal, au plus tard jusqu'à ce que le jugement du tribunal compétent ou l'arrêt de la cour compétente soit passé en force de chose jugée.

De Raad van State is in advies nr. 74.572 van 30 oktober 2023 van oordeel dat een delegatie van bijkomstige of detailmatige aard aan een minister niet uitgesloten is, maar dat het in beginsel aan de Koning toekomt om zulk een delegatie te verlenen en niet aan de wetgever. Dat neemt niet weg dat de Raad van State, afdeling Wetgeving in het verleden een dergelijke delegatie bij wet aan de minister uitzonderlijk toch heeft aanvaard ingeval "objectieve redenen voorhanden zijn die een dringend optreden van de uitvoerende macht vereisen". Volgens de Raad van State lijkt die voorwaarde hier echter niet vervuld.

De ministeriële delegatie wordt toch om drie redenen behouden.

Ten eerste, wordt de delegatie aan de minister om de procedure van evaluatie vast te stellen voor de ombudsmannen ook zo geregeld bij de ombudsmannen van Energie, telecomunicatie en post. Ter wille van de éénvormigheid, wordt hier in dezelfde delegatie voorzien.

Ten tweede zal de procedure voor de evaluatie worden vastgesteld bij wet en niet bij koninklijk besluit.

Ten derde staat de minister bevoegd voor Pensioenen in principe het dichtst bij de ombudsmannen, omdat het in praktijk het hoofd is van de ombudsdienst. De minister in kwestie is dan ook het best vertrouwd om te bepalen wie het evaluatie orgaan is aangezien ze ook het best vertrouwd is met het werk dat de ombudsman doet.

Art. 4

Dit artikel schaft de verplichting af voor betrokkenen om hun mondelinge klacht "ter plaatse" in te dienen.

Art. 5

Dit artikel bepaalt de hypothese waarin de Dienst klachten behandelt wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld, uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof, in kracht van gewijsde is getreden.

CHAPITRE 3

Dispositions transitoires et d'exécution

Art. 6

L'article 6 permet de ne pas tenir compte du mandat en cours dans le cadre de la réforme et notamment de la limitation à 2 mandats successifs.

Art. 7

L'article 7 permet aux ministre qui ont les Affaires sociales d'une part et les Pensions d'autre part dans leurs attributions de se charger, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution de la présente loi.

Le ministre des Affaires sociales,

Frank Vandenbroucke

La ministre des Pensions,

Karine Lalieux

HOOFDSTUK 3

Overgangs- en uitvoeringsbepaling

Art. 6

Artikel 6 maakt het mogelijk om in het kader van de hervorming geen rekening te houden met de huidige mandaatperiode bij de beperking tot 2 opeenvolgende mandaten.

Art. 7

Artikel 7 laat de minister bevoegd voor Sociale Zaken en de minister bevoegd voor Pensioenen, ieder wat hem betreft toe deze wet uit te voeren.

De minister van Sociale Zaken,

Frank Vandenbroucke

De minister van Pensioenen,

Karine Lalieux

AVANT-PROJET DE LOI

soutmis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi modifiant l'arrêté royal du 27 avril 1997 instaurant un Service de médiation Pensions en application de l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

Chapitre Ier – Disposition préliminaire**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Chapitre II – Modification de l'arrêté royal du 27 avril 1997 instituant un Service de Médiation Pensions en application de l'article 15, 5° de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

Art. 2

Dans l'article 3 de l'arrêté royal du 27 avril 1997 instituant un Service de Médiation Pensions en application de l'article 15, 5° de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, la disposition sous 1° est remplacée comme suit:

“1° examiner les réclamations qui ont trait aux activités ou au fonctionnement des services des pensions chargés de l'attribution et du paiement des pensions légales, du revenu garanti aux personnes âgées et de la garantie de revenus aux personnes âgées;”

Art. 3

Dans l'article 5 du même arrêté, les modifications suivantes sont apportées:

1° entre les alinéas 1er et 2, cinq alinéas, qui deviennent les alinéas 2 à 6, rédigés comme suit, sont insérés:

“Le mandat du membre du Service de Médiation Pensions ne peut toutefois être renouvelé qu'une seule fois.

Le renouvellement du mandat dépend d'une évaluation positive par une institution indépendante, désignée par le ministre qui a les pensions dans ses attributions, obtenue six mois avant la fin du mandat.

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

Hoofdstuk I – Voorafgaande bepaling**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Hoofdstuk II – Wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5° van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

Art. 2

In artikel 3 van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5° van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, wordt de bepaling onder 1° vervangen als volgt:

“1° klachten te onderzoeken die betrekking hebben op de handeling of de werking van de pensioendiensten belast met het toekennen en uitbetalen van wettelijke pensioenen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de inkomensgarantie voor ouderen;”

Art. 3

In artikel 5 van hetzelfde besluit, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het eerste en het tweede lid worden vijf leden, die het tweede tot en met het zesde lid worden, ingevoegd luidende:

“Het mandaat van het lid van de Ombudsdienst mag evenwel slechts eenmaal worden hernieuwd.

De hernieuwing van het mandaat is afhankelijk van een positieve evaluatie door een onafhankelijke instelling, aangesteld door de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, uitgevoerd zes maanden voor het einde van het mandaat.

Cette évaluation se fonde notamment sur les résultats des rapports annuels, visés à l'article 17, que les membres du Service de Médiation Pensions soumettent annuellement au ministre qui a les pensions dans ses attributions et qui portent sur le fonctionnement de leur service de médiation au cours de l'année écoulée et de la bonne exécution des missions visées à l'article 3.

Lorsque le mandat du membre du Service de Médiation Pensions n'est pas renouvelé, il continue à exercer ses fonctions jusqu'à la nomination de son successeur.”;

2° le deuxième alinéa ancien, qui devient le septième alinéa, est remplacé comme suit:

“Un avis de vacance, précisant les conditions de dépôt des candidatures, est publié au *Moniteur belge* en cas de non-renouvellement du mandat, d'évaluation négative, de fin des deux mandats successifs, de départ à la retraite, de démission ou de décès du membre du service Médiation.”

Art. 4

Dans l'article 10, alinéa 1er, du même arrêté, les mots “sur place” sont abrogés.

Art. 5

Dans l'article 15 du même arrêté, l'alinéa 1er et 2 sont remplacés par ce qui suit:

“L'examen d'une réclamation et la médiation se poursuivent lorsqu'un recours concernant les mêmes faits est introduit auprès du tribunal, au plus tard jusqu'à ce que le jugement du tribunal compétent ou l'arrêt de la cour compétente soit passé en force de chose jugée.

L'autorité administrative informe sans délai les membres du service de médiation du recours introduit et du jugement du tribunal compétent ou de l'arrêt de la cour compétente dès qu'il est passé en force de chose jugée.

Lorsque le jugement ou l'arrêt est passé en force de chose jugée, les membres du service du Médiateur informent sans délai le plaignant de la fin de l'examen de sa réclamation.”

Chapitre 3 – Dispositions transitoires et d'exécution

Art. 6

Le mandat en cours à l'entrée en vigueur de la présente loi n'est pas comptabilisé, en cas de renouvellement du mandat en ce qui concerne la limitation à un seul renouvellement.

Deze evaluatie gebeurt onder meer op basis van de resultaten van de jaarverslagen, bedoeld in artikel 17, welke de leden van de Ombudsdienst jaarlijks overhandigen aan de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, over de werking van hun Ombudsdienst met betrekking tot het voorgaande jaar en of op behoorlijke wijze werd uitvoering gegeven aan de opdrachten bedoeld in artikel 3.

Wanneer het mandaat van het lid van de Ombudsdienst niet hernieuwd wordt, blijft deze zijn functie uitoefenen tot er een opvolger is benoemd.”;

2° het vroegere tweede lid, dat het zevende lid wordt, wordt vervangen als volgt:

“Een vacaturebericht, met vaststelling van de voorwaarden tot indiening van de kandidaturen, wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* bij een niet-hernieuwing van het mandaat, een negatieve evaluatie, na afloop van de twee opeenvolgende mandaten, pensionering, ontslag of overlijden van het lid van de Ombudsdienst.”

Art. 4

In artikel 10, eerste lid, van hetzelfde besluit worden de woorden “ter plaatse” opgeheven.

Art. 5

In artikel 15 van hetzelfde besluit worden het eerste en het tweede lid vervangen als volgt:

“Het onderzoek van een klacht en de bemiddeling worden voortgezet wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld, uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof in kracht van gewijsde is getreden.

De administratieve overheid stelt de leden van de ombudsdienst onverwijld in kennis van het ingestelde beroep en van het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof zodra het in kracht van gewijsde is getreden.

Wanneer het vonnis of het arrest in kracht van gewijsde is getreden, brengen de leden van de Ombudsdienst de klager onverwijld op de hoogte van de beëindiging van de behandeling van zijn klacht.”

Hoofdstuk 3 – Overgangs- en uitvoeringsbepaling

Art. 6

Het mandaat dat bij de inwerkingtreding van deze wet lopende is, wordt in geval van een hernieuwing van het mandaat niet in aanmerking genomen voor wat betreft de beperking tot een eenmalige hernieuwing.

Art. 7

Le ministre qui a les Pensions dans ses attributions est chargé de l'exécution de la présente loi.

Art. 7

De minister bevoegd voor Pensioenen is belast met de uitvoering van deze wet.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 74.572/1 DU 30 OCTOBRE 2023

Le 2 octobre 2023, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par la ministre des Pensions à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'modifiant l'arrêté royal du 27 avril 1997 instaurant un Service de médiation Pensions en application de l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions'.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 26 octobre 2023. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Brecht STEEN et Tim CORTHAUT, conseillers d'État, Michel TISON et Johan PUT, assesseurs, et Wim GEURTS, greffier.

Le rapport a été présenté par Lennart NIJS, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Tim CORTHAUT, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 30 octobre 2023.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a essentiellement pour objet de conformer davantage l'arrêté royal du 27 avril 1997 'instaurant un Service de médiation Pensions en application de l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions'² aux principes sur la protection et la promotion de l'institution du Médiateur, adoptés par la Commission européenne pour la démocratie par le droit,

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité avec les normes supérieures.

² Contrairement à ce que l'intitulé peut laisser supposer, il s'agit bien d'une norme ayant force de loi, compte tenu de la confirmation de cet arrêté de pouvoirs spéciaux par l'article 2, 5°, de la loi du 12 décembre 1997 'portant confirmation des arrêtés royaux pris en application de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, et la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne'.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 74.572/1 VAN 30 OKTOBER 2023

Op 2 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Pensioenen verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels'.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 26 oktober 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Lennart NIJS, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Tim CORTHAUT, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 30 oktober 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt er in hoofdzaak toe om het koninklijk besluit van 27 april 1997 'tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5° van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels'² meer in overeenstemming te brengen met de beginselen inzake de bescherming en bevordering van het instituut van Ombudspersoon zoals

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Hoewel het opschrift anders kan doen vermoeden gaat het wel degelijk om een wetskrachtige norm, gelet op de bekrachtiging van dit bijzonderemachtenbesluit bij artikel 2, 5°, van de wet van 12 december 1997 'tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, en de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie'.

créée dans le cadre du Conseil de l'Europe ("Commission de Venise")³.

À cet effet, l'avant-projet étend la mission du Service de médiation Pensions aux réclamations qui ont trait au revenu garanti aux personnes âgées et à la garantie de revenus aux personnes âgées (article 2 de l'avant-projet), et apporte des modifications dans le régime de renouvellement du mandat et d'évaluation des membres du Service de médiation (articles 3 et 6). L'obligation d'introduire des réclamations orales "sur place" est abrogée (article 4). Enfin, l'article 5 de l'avant-projet prévoit que l'examen des réclamations et la médiation se poursuivent pendant un "recours" auprès du tribunal.

EXAMEN DU TEXTE

Article 3

3. L'article 5, alinéa 2, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 1997 dispose que le mandat du membre du Service de médiation Pensions ne peut être "renouvelé" qu'une seule fois. Consécutivement à la modification prévue par l'avant-projet, l'actuel alinéa 2 (qui devient l'alinéa 7) mentionnera toutefois "deux mandats successifs" ("twee opeenvolgende mandaten")⁴, ce qui peut faire naître une incertitude quant au nombre total de mandats qui peut être autorisé⁵.

À la question de savoir comment cette possibilité de renouvellement unique du mandat doit être comprise, le délégué a répondu ce qui suit:

"Het mandaat kan 1 keer hernieuwd worden op basis van een positieve evaluatie. Die positieve evaluatie betekent een automatische hernieuwing van het mandaat zonder dat er een nieuwe selectieprocedure wordt opgestart. Na het 2e mandaat dient er steeds een nieuwe selectieprocedure opgestart te worden, ook al wordt de ombudsman goed geëvalueerd. Als deze ombudsman beslist om opnieuw deel te nemen voor een nieuw mandaat, dan kan dat, maar zal hij/zij mogelijks

³ Commission européenne pour la Démocratie par le droit (dite "Commission de Venise"), avis 897/2017 (CDL-AD(2019)005), Principes sur la protection et la promotion de l'institution du Médiateur ("les principes de Venise"), adoptés par la Commission de Venise à sa 118e session plénière, 15-16 mars 2019, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2019\)005-f](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2019)005-f).

⁴ Le commentaire de l'article 3 donné dans l'exposé des motifs utilise lui aussi la formulation "limitation à 2 mandats successifs".

⁵ Ainsi, le texte de l'avant-projet ne permet pas de déterminer clairement si la limitation à un seul renouvellement doit conduire à (i) une limite absolue, une même personne ne pouvant assumer le mandat de médiateur que deux fois, ou à (ii) une limite à deux mandats *successifs*, la personne concernée pouvant à nouveau remplir le mandat après une période de pause, ou si (iii) le médiateur peut participer à la procédure de sélection lancée à l'issue de son deuxième mandat et si, par conséquent, seul le renouvellement *automatique* en cas d'évaluation positive est limité.

aangenomen door de in het kader van de Raad van Europa opgerichte Europese Commissie voor Democratie door Recht ("Commissie van Venetië").³

Daartoe breidt het voorontwerp de taakstelling van de Ombudsdienst Pensioenen uit met klachten met betrekking tot het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de inkomensgarantie voor ouderen (artikel 2 van het voorontwerp), en brengt het wijzigingen aan in de regeling voor de hernieuwing van het mandaat en de evaluatie van de leden van de Ombudsdienst (artikelen 3 en 6). De verplichting om mondelinge klachten "ter plaatse" in te dienen wordt afgeschaft (artikel 4). Tot slot bepaalt artikel 5 van het voorontwerp dat het onderzoek van klachten en de bemiddeling worden voortgezet lopende een "beroep" bij de rechtbank.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

3. Het ontworpen artikel 5, tweede lid, van het koninklijk besluit van 27 april 1997 bepaalt dat het mandaat van het lid van de Ombudsdienst slechts eenmaal mag worden "hernieuwd". Na de door het voorontwerp voorziene wijziging, zal in het bestaande tweede lid (dat het zevende lid wordt) evenwel sprake zijn van "twee opeenvolgende mandaten" ("deux mandats successifs"),⁴ wat twijfel kan doen rijzen met betrekking tot het totale aantal mandaten dat kan worden toegestaan.⁵

Gevraagd hoe deze mogelijkheid tot eenmalige hernieuwing van het mandaat dient te worden begrepen, antwoordde de gemachtigde:

"Het mandaat kan 1 keer hernieuwd worden op basis van een positieve evaluatie. Die positieve evaluatie betekent een automatische hernieuwing van het mandaat zonder dat er een nieuwe selectieprocedure wordt opgestart. Na het 2^e mandaat dient er steeds een nieuwe selectieprocedure opgestart te worden, ook al wordt de ombudsman goed geëvalueerd. Als deze ombudsman beslist om opnieuw deel te nemen voor een nieuw mandaat, dan kan dat, maar zal hij/zij mogelijks

³ Europese Commissie voor Democratie door Recht (zogenoemde Commissie van Venetië), opinie 897/2017 (CDL-AD(2019)005), Principes sur la protection et la promotion de l'institution du Médiateur ("les principes de Venise"), aangenomen door de Commissie van Venetië op zijn 118e plenaire sessie, 15-16 maart 2019, [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2019\)005-f](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2019)005-f).

⁴ Ook in de bespreking van artikel 3 in de memorie van toelichting wordt de formulering "beperking tot twee opeenvolgende mandaten" gehanteerd.

⁵ Zo is uit de tekst van het voorontwerp niet duidelijk of de beperking tot eenmalige hernieuwing dient te leiden tot (i) een absolute grens, waarbij eenzelfde persoon slechts tweemaal het mandaat van ombudspersoon kan opnemen, dan wel (ii) tot een beperking tot twee *aansluitende* mandaten, waarbij de betrokkene na een *cooling-off* periode het mandaat opnieuw kan vervullen, of (iii) de ombudspersoon kan deelnemen aan de selectieprocedure die wordt opgestart na afloop van zijn tweede mandaat, en het bijgevolg enkel de *automatische* hernieuwing bij positieve evaluatie is die wordt beperkt.

in competitie komen met andere kandidaten. Het zal dan afhankelijk zijn van het resultaat van de selectieprocedure wie er de nieuwe ombudspersoon wordt”.

Il est recommandé de préciser l'avant-projet sur ce point, d'autant plus que la possibilité de plusieurs mandats successifs, certes après une évaluation intermédiaire ou une nouvelle candidature, se heurte à l'objectif du projet de loi, qui consiste à conformer davantage le statut du Service de médiation aux principes précités de la Commission de Venise, dont le dixième s'énonce comme suit:

“Le mandat du Médiateur est plus long que le mandat de l'organe de nomination. Le mandat est de préférence unique, sans possibilité de réélection; en tout cas, le mandat du Médiateur est renouvelable seulement une fois. Le mandat unique n'est, de préférence, pas inférieur à sept ans”.

4. Le renouvellement du mandat est subordonné à une évaluation positive réalisée par une institution indépendante, désignée par le ministre. De cette manière, la décision du renouvellement du mandat d'un médiateur est confiée à l'institution chargée de réaliser l'évaluation, qui devra être désignée par le ministre.

4.1. Bien que la Constitution elle-même n'attribue pas de pouvoirs au ministre, le Conseil d'État, section de législation, estime qu'une délégation d'ordre accessoire ou de détail à un ministre n'est pas exclue, mais qu'il appartient en principe au Roi et non au législateur d'accorder une telle délégation. En effet, l'octroi par le législateur d'une délégation directe de tels pouvoirs à un ministre signifierait que le législateur empiéterait sur une prérogative qui revient au Roi en tant que chef du pouvoir exécutif fédéral (article 37 de la Constitution). Il n'en demeure pas moins que le Conseil d'État, section de législation, a néanmoins admis dans le passé, à titre exceptionnel, une telle délégation accordée par la loi au ministre lorsque l'on se trouve “en présence de motifs objectifs qui requièrent une intervention urgente du pouvoir exécutif”. Or, cette condition ne semble pas être remplie ici, si bien que le législateur ne peut pas attribuer cette mission directement au ministre.

4.2. Indépendamment de la question de savoir si le législateur peut charger le ministre de désigner une institution indépendante, les limites de cette délégation de compétence doivent être clairement circonscrites, de préférence en précisant les circonstances dans lesquelles la compétence déléguée peut être exercée, en fixant les critères nécessaires qui guideront l'institution dans l'exercice du pouvoir délégué et en définissant la finalité pour laquelle ce pouvoir pourra être mis en œuvre.

Selon l'article 5, alinéa 4, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 1997, cette évaluation se fonde “notamment” sur les résultats des rapports annuels établis par les membres du Service de médiation conformément à l'article 17 de l'arrêté royal précité.

in competitie komen met andere kandidaten. Het zal dan afhankelijk zijn van het resultaat van de selectieprocedure wie er de nieuwe ombudspersoon wordt.”

Het verdient aanbeveling het voorontwerp op dit punt te verduidelijken, temeer daar de mogelijkheid van meerdere opeenvolgende mandaten, weliswaar na een tussenliggende evaluatie of nieuwe kandidaatstelling, op gespannen voet staat met de doelstelling van het wetsontwerp om het statuut van de Ombudsdienst meer in lijn te brengen met de hogervermelde beginselen van de Commissie van Venetië, waarvan het tiende beginsel luidt:

“Le mandat du Médiateur est plus long que le mandat de l'organe de nomination. Le mandat est de préférence unique, sans possibilité de réélection; en tout cas, le mandat du Médiateur est renouvelable seulement une fois. Le mandat unique n'est, de préférence, pas inférieur à sept ans.”

4. De hernieuwing van het mandaat wordt afhankelijk gesteld van een positieve evaluatie door een onafhankelijke instelling, aangesteld door de minister. Op die manier wordt het nemen van de beslissing over de hernieuwing van het mandaat van een ombudspersoon toevertrouwd aan de door de minister aan te wijzen instelling die de evaluatie uitvoert.

4.1. Hoewel de Grondwet zelf geen bevoegdheden toekent aan de minister, is de Raad van State, afdeling Wetgeving, van oordeel dat een delegatie van bijkomstige of detailmatige aard aan een minister niet uitgesloten is, maar dat het in beginsel aan de Koning toekomt om zulk een delegatie te verlenen en niet aan de wetgever. Een rechtstreekse delegatie van zulke bevoegdheden aan een minister door de wetgever komt in principe immers neer op een ingrijpen van de wetgever in een prerogatief dat aan de Koning als hoofd van de federale uitvoerende macht (artikel 37 van de Grondwet) toebehoort. Dat neemt niet weg dat de Raad van State, afdeling Wetgeving in het verleden een dergelijke delegatie bij wet aan de minister uitzonderlijk toch heeft aanvaard ingeval “objectieve redenen voorhanden zijn die een dringend optreden van de uitvoerende macht vereisen”. Die voorwaarde lijkt hier echter niet vervuld, zodat de wetgever die taak niet rechtstreeks aan de minister mag toewijzen.

4.2. Nog los van de vraag of de wetgever de minister met het aanwijzen van de onafhankelijke instelling mag belasten, moeten de grenzen van deze bevoegdheidsopdracht duidelijk worden aangegeven, bij voorkeur door te bepalen in welke omstandigheden van de opgedragen bevoegdheid gebruik mag worden gemaakt, door de nodige criteria vast te leggen waardoor de instelling zich bij het uitoefenen van de gedelegeerde bevoegdheid zal moeten laten leiden, en door de doeleinden te bepalen waarvoor die bevoegdheid mag worden gebruikt.

Luidens het ontworpen artikel 5, vierde lid, van het koninklijk besluit van 27 april 1997 gebeurt deze evaluatie “onder meer” op basis van de resultaten van de jaarverslagen die door de ombudspersonen worden opgesteld overeenkomstig artikel 17 van het voornoemde koninklijk besluit.

À la question de savoir comment et par qui les critères d'évaluation seront fixés, le délégué a donné la réponse suivante:

“De evaluatie zal gedaan worden door een onafhankelijke instelling welke wordt aangesteld door de minister. De minister kan instructies geven aan deze instelling omtrent de evaluatie zoals bvb. dat men verwacht dat er gesprekken zijn met stakeholders, de anderstalige collega van de ombudsman, medewerkers (een 360° - evaluatie bvb), ... om richting te geven aan de elementen die de minister belangrijk vindt binnen het betrokken domein. Het is ook mogelijk dat er in het regeerakkoord en in de beleidsnota van de minister ook elementen opgenomen zijn m.b.t. de ombudsdienst waar deze op dient geëvalueerd te worden. Het minimum dat gebruikt dient te worden zijn evenwel de jaarverslagen die wettelijk bepaald dienen afgeleverd te worden. Dit kan gaan over de inhoudelijke gegevens, maar bvb. ook over het op tijd afleveren van dit verslag, de samenstelling ervan, ... Het is niet bepaald dat dit nog verder dient uitgewerkt te worden in een KB of MB”.

L'élaboration d'instructions sur les critères que l'institution indépendante doit utiliser lors de l'évaluation implique une intervention normative qui n'est possible que sur la base d'un fondement juridique adéquat. Les prescriptions qui ont pour but de garantir l'objectivité de l'évaluation doivent être fixées par le Roi. À cet effet, on complètera l'habilitation prévue à l'article 5, alinéa 6, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 1997 de telle sorte que le Roi, outre la procédure, doit également fixer les critères d'évaluation.

Article 5

5. L'article 15, alinéa 1er, en projet, de l'arrêté royal du 27 avril 1997 prévoit que l'examen d'une réclamation et la médiation se poursuivent lorsqu'un “recours concernant les mêmes faits est introduit auprès du tribunal”.

À la question de savoir quelles procédures judiciaires sont ainsi visées et, en particulier, si l'instruction et les poursuites pénales sont également comprises⁶, le délégué a déclaré:

“Wat in hoofdzaak bedoeld wordt: wie in beroep gaat tegen een pensioenbeslissing als werknemer of de inkomensgarantie voor ouderen of tegen een pensioenbeslissing als zelfstandige, telkens bij de arbeidsrechtbank heeft daarvoor 3 maanden de tijd na de kennisgeving van de pensioenbeslissing of de beslissing inzake inkomensgarantie voor ouderen (artikel 66, tweede lid KB nr. 50 voor de werknemerspensioenen; artikel 41 KB nr. 72 voor zelfstandigen: toekenning en betaling van uitkeringen ten laste van het RSVZ); *idem* voor een beroep tegen een pensioenbeslissing van de dienst voor Overzeese sociale zekerheid van de RSZ bij de arbeidsrechtbank (art. 10 Wet 17 juli 1963): wetende dat de Ombudsdienst Pensioenen een klacht pas in ontvangst kan nemen nadat betrokkene eerst bij de pensioendienst heeft geklaagd en daar een antwoord heeft ontvangen, betekent dit dat de Ombudsdienst Pensioenen vaak maar een korte bemiddelingstijd heeft (zeker wanneer

⁶ L'instruction peut aussi être ouverte à la suite d'une notification par le Service de médiation Pensions, conformément à l'article 14 de l'arrêté royal du 27 avril 1997.

Gevraagd op welke wijze en door wie de evaluatiecriteria zullen worden vastgesteld, antwoordde de gemachtigde:

“De evaluatie zal gedaan worden door een onafhankelijke instelling welke wordt aangesteld door de minister. De minister kan instructies geven aan deze instelling omtrent de evaluatie zoals bvb. dat men verwacht dat er gesprekken zijn met stakeholders, de anderstalige collega van de ombudsman, medewerkers (een 360° - evaluatie bvb), ... om richting te geven aan de elementen die de minister belangrijk vindt binnen het betrokken domein. Het is ook mogelijk dat er in het regeerakkoord en in de beleidsnota van de minister ook elementen opgenomen zijn m.b.t. de ombudsdienst waar deze op dient geëvalueerd te worden. Het minimum dat gebruikt dient te worden zijn evenwel de jaarverslagen die wettelijk bepaald dienen afgeleverd te worden. Dit kan gaan over de inhoudelijke gegevens, maar bvb. ook over het op tijd afleveren van dit verslag, de samenstelling ervan, ... Het is niet bepaald dat dit nog verder dient uitgewerkt te worden in een KB of MB.”

Het opstellen van instructies over de criteria die de onafhankelijke instelling moet hanteren bij de evaluatie impliceert een normatief optreden dat slechts kan gebeuren op basis van een afdoende rechtsgrond. Voorschriften die tot doel hebben de objectiviteit van de evaluatie te waarborgen dienen te worden vastgesteld door de Koning. Daartoe kan de machtiging in het ontworpen artikel 5, zesde lid, van het koninklijk besluit van 27 april 1997 worden aangevuld zodat de Koning naast de procedure ook de criteria voor de evaluatie moet vaststellen.

Artikel 5

5. Het ontworpen artikel 15, eerste lid, van het koninklijk besluit van 27 april 1997 stipuleert dat het onderzoek van een klacht en de bemiddeling worden voortgezet wanneer “omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld”.

Gevraagd welke gerechtelijke procedures daarmee bedoeld worden, en, inzonderheid, of ook het strafonderzoek en de strafvervolgning daaronder vallen,⁶ stelde de gemachtigde:

“Wat in hoofdzaak bedoeld wordt: wie in beroep gaat tegen een pensioenbeslissing als werknemer of de inkomensgarantie voor ouderen of tegen een pensioenbeslissing als zelfstandige, telkens bij de arbeidsrechtbank heeft daarvoor 3 maanden de tijd na de kennisgeving van de pensioenbeslissing of de beslissing inzake inkomensgarantie voor ouderen (artikel 66, tweede lid KB nr. 50 voor de werknemerspensioenen; artikel 41 KB nr. 72 voor zelfstandigen: toekenning en betaling van uitkeringen ten laste van het RSVZ); *idem* voor een beroep tegen een pensioenbeslissing van de dienst voor Overzeese sociale zekerheid van de RSZ bij de arbeidsrechtbank (art. 10 Wet 17 juli 1963): wetende dat de Ombudsdienst Pensioenen een klacht pas in ontvangst kan nemen nadat betrokkene eerst bij de pensioendienst heeft geklaagd en daar een antwoord heeft ontvangen, betekent dit dat de Ombudsdienst Pensioenen vaak maar een korte bemiddelingstijd heeft (zeker wanneer

⁶ Het strafonderzoek kan ook worden opgestart naar aanleiding van een melding door de Ombudsdienst Pensioenen overeenkomstig artikel 14 van het koninklijk besluit van 27 april 1997.

de FPD, RSVZ of het RSZ een juridisch onderzoek moeten doen om op het bemiddelingsvoorstel van de Ombudsdienst Pensioenen te kunnen antwoorden) wanneer de gepensioneerde zijn recht om een rechtszaak aan te spannen wil vrijwaren.

Andere mogelijke beroepen: bij de Rechtbank van Eerste Aanleg tegen een pensioenbeslissing van een ambtenaar, beroep bij de Rechtbank van Eerste Aanleg voor een schadevergoeding (artikel 1382 BW) omdat een pensioendienst een fout gemaakt heeft.

Het is dus niet de bedoeling om verder te bemiddelen tijdens een strafprocedure of strafonderzoek”.

Compte tenu du large éventail de procédures mentionnées par le délégué, y compris les demandes d'indemnisation auprès du tribunal de première instance qui ne sont habituellement pas associées à un “recours”, il serait préférable que l'avant-projet définisse quelles procédures judiciaires sont visées.

*

Le greffier,

Wim GEURTS

Le président,

Marnix VAN DAMME

de FPD, RSVZ of het RSZ een juridisch onderzoek moeten doen om op het bemiddelingsvoorstel van de Ombudsdienst Pensioenen te kunnen antwoorden) wanneer de gepensioneerde zijn recht om een rechtszaak aan te spannen wil vrijwaren.

Andere mogelijke beroepen: bij de Rechtbank van Eerste Aanleg tegen een pensioenbeslissing van een ambtenaar, beroep bij de Rechtbank van Eerste Aanleg voor een schadevergoeding (artikel 1382 BW) omdat een pensioendienst een fout gemaakt heeft.

Het is dus niet de bedoeling om verder te bemiddelen tijdens een strafprocedure of strafonderzoek.”

Gelet op de ruime waaier aan procedures die de gemachtigde aanhaalt, waaronder ook vorderingen tot schadevergoeding bij de Rechtbank van eerste aanleg die gewoonlijk niet met een “beroep” worden geassocieerd, moet in het voorontwerp beter worden omschreven welke gerechtelijke procedures worden beoogd.

*

De griffier,

Wim GEURTS

De voorzitter,

Marnix VAN DAMME

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition du ministre des Affaires sociales
et de la ministre des Pensions,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre des Affaires sociales et la ministre des
Pensions sont chargés de présenter en notre nom à
la Chambre des représentants le projet de loi dont la
teneur suit:

CHAPITRE IER**Disposition préliminaire**Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74
de la Constitution.

CHAPITRE II

**Modification de l'arrêté royal
du 27 avril 1997 instituant
un Service de médiation Pensions
en application de l'article 15, 5°,
de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation
de la sécurité sociale et assurant la viabilité
des régimes légaux des pensions**

Art. 2

Dans l'article 3 de l'arrêté royal du 27 avril 1997 insti-
tuant un Service de médiation Pensions en application
de l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant
modernisation de la sécurité sociale et assurant la via-
bilité des régimes légaux des pensions, la disposition
sous 1° est remplacée par ce qui suit:

"1° examiner les réclamations qui ont trait aux acti-
vités ou au fonctionnement des services des pensions
chargés de l'attribution et du paiement des pensions
légales, du revenu garanti aux personnes âgées et de
la garantie de revenus aux personnes âgées;"

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Sociale Zaken
en de minister van Pensioenen,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Sociale Zaken en de minister van
Pensioenen zijn ermee belast in onze naam bij de Kamer
van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te
dienen waarvan de tekst hierna volgt:

HOOFDSTUK I

Voorafgaande bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in
artikel 74 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II

**Wijziging van het koninklijk besluit
van 27 april 1997 tot instelling van een
Ombudsdienst Pensioenen met toepassing
van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot
modernisering van de sociale zekerheid en tot
vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke
pensioenstelsels**

Art. 2

In artikel 3 van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot
instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toe-
passing van artikel 15, 5°, van de wet van 26 juli 1996 tot
modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring
van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels,
wordt de bepaling onder 1° vervangen als volgt:

"1° klachten te onderzoeken die betrekking hebben
op de handeling of de werking van de pensioendiensten
belast met het toekennen en uitbetalen van wettelijke
pensioenen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden
en de inkomensgarantie voor ouderen;"

Art. 3

Dans l'article 5 du même arrêté, les modifications suivantes sont apportées:

1° entre les alinéas 1er et 2, cinq alinéas, qui deviennent les alinéas 2 à 6, rédigés comme suit, sont insérés:

“Le mandat du membre du Service de médiation Pensions ne peut toutefois être renouvelé qu'une seule fois.

Le renouvellement du mandat dépend d'une évaluation positive par une institution indépendante, désignée par le ministre qui a les pensions dans ses attributions, obtenue six mois avant la fin du mandat.

Cette évaluation se fonde notamment sur les résultats des rapports annuels, visés à l'article 17, que les membres du Service de médiation Pensions soumettent annuellement au ministre qui a les pensions dans ses attributions et qui portent sur le fonctionnement de leur service de médiation au cours de l'année écoulée et de la bonne exécution des missions visées à l'article 3. Après le deuxième mandat, une nouvelle procédure de sélection doit toujours être lancée, même si le médiateur est évalué positivement.

Le ministre, ayant les pensions dans ses attributions, définit la procédure d'évaluation.

Lorsque le mandat du membre du Service de médiation Pensions n'est pas renouvelé, il continue à exercer ses fonctions jusqu'à la nomination de son successeur.”;

2° le deuxième alinéa ancien, qui devient le septième alinéa, est remplacé comme suit:

“Un avis de vacance, précisant les conditions de dépôt des candidatures, est publié au *Moniteur belge* en cas de non-renouvellement du mandat, d'évaluation négative, de fin des deux mandats successifs, de départ à la retraite, de démission ou de décès du membre du service Médiation.”

Art. 4

Dans l'article 10, alinéa 1er, du même arrêté, les mots “sur place” sont abrogés.

Art. 3

In artikel 5 van hetzelfde besluit, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het eerste en het tweede lid worden vijf leden, die het tweede tot en met het zesde lid worden, ingevoegd luidende:

“Het mandaat van het lid van de Ombudsdienst mag evenwel slechts eenmaal worden hernieuwd.

De hernieuwing van het mandaat is afhankelijk van een positieve evaluatie door een onafhankelijke instelling, aangesteld door de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, uitgevoerd zes maanden voor het einde van het mandaat.

Deze evaluatie gebeurt onder meer op basis van de resultaten van de jaarverslagen, bedoeld in artikel 17, welke de leden van de Ombudsdienst jaarlijks overhandigen aan de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, over de werking van hun Ombudsdienst met betrekking tot het voorgaande jaar en of op behoorlijke wijze werd uitvoering gegeven aan de opdrachten bedoeld in artikel 3. Na het tweede mandaat dient er steeds een nieuwe selectieprocedure opgestart te worden, ook al wordt de ombudsman goed geëvalueerd.

De minister, bevoegd voor pensioenen, stelt de procedure van de evaluatie vast.

Wanneer het mandaat van het lid van de Ombudsdienst niet hernieuwd wordt, blijft deze zijn functie uitoefenen tot er een opvolger is benoemd.”;

2° het vroegere tweede lid, dat het zevende lid wordt, wordt vervangen als volgt:

“Een vacaturebericht, met vaststelling van de voorwaarden tot indiening van de candidaturen, wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* bij een niet-hernieuwing van het mandaat, een negatieve evaluatie, na afloop van de twee opeenvolgende mandaten, pensionering, ontslag of overlijden van het lid van de Ombudsdienst.”

Art. 4

In artikel 10, eerste lid, van hetzelfde besluit worden de woorden “ter plaatse” opgeheven.

Art. 5

Dans l'article 15 du même arrêté, les alinéas 1er et 2 sont remplacés par ce qui suit:

“L'examen d'une réclamation et la médiation se poursuivent lorsqu'un recours concernant les mêmes faits est introduit auprès du tribunal, au plus tard jusqu'à ce que le jugement du tribunal compétent ou l'arrêt de la cour compétente soit passé en force de chose jugée.

Par “recours introduit auprès du tribunal” au sens de l'alinéa 1er, il faut entendre:

1° tout recours introduit contre une décision concernant une pension en tant que travailleur salarié ou travailleur indépendant, contre une décision concernant une garantie de revenus pour les personnes âgées ou contre une décision de pension de la Direction de la sécurité sociale d'outre-mer de l'Office national de sécurité sociale auprès du tribunal du travail et, pour les fonctionnaires, auprès du tribunal de première instance;

2° toute action d'indemnisation au sens de l'article 1382 du Code civil pour une faute commise par un service de pension. Les recours et/ou actions en vertu du Code pénal ne sont pas visés.

Par “décision concernant des pensions” au sens de l'alinéa précédent, il faut entendre une décision concernant la reconnaissance et le paiement d'une prestation de pension.

L'autorité administrative informe sans délai les membres du service de médiation du recours introduit et du jugement du tribunal compétent ou de l'arrêt de la cour compétente dès qu'il est passé en force de chose jugée.

Lorsque le jugement ou l'arrêt est passé en force de chose jugée, les membres du service du Médiateur informent sans délai le plaignant de la fin de l'examen de sa réclamation.”

CHAPITRE 3

Dispositions transitoires et d'exécution

Art. 6

Le mandat en cours à l'entrée en vigueur de la présente loi n'est pas comptabilisé, en cas de renouvellement du mandat en ce qui concerne la limitation à un seul renouvellement.

Art. 5

In artikel 15 van hetzelfde besluit worden het eerste en het tweede lid vervangen als volgt:

“Het onderzoek van een klacht en de bemiddeling worden voortgezet wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld, uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof in kracht van gewijsde is getreden.

Onder een “beroep ingesteld bij de rechtbank” in de zin van het eerste lid wordt beschouwd:

1° elk beroep tegen een beslissing betreffende een pensioen als werknemer of zelfstandige, tegen een beslissing betreffende een inkomensgarantie voor ouderen of tegen een pensioenbeslissing van de Directie Overzeese Sociale Zekerheid van het Rijksinstituut voor Sociale Zekerheid bij de arbeidsrechtbank en, voor ambtenaren, bij de rechtbank van Eerste Aanleg;

2° elke vordering tot schadevergoeding in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek voor een fout begaan door een pensioendienst. De beroepen en/of vorderingen op grond van het Strafwetboek vallen hier niet onder.

Onder “beslissing betreffende pensioenen” in de zin van het vorige lid, wordt beschouwd een beslissing inzake toekenning en betaling van pensioensuitkering.

De administratieve overheid stelt de leden van de ombudsdienst onverwijld in kennis van het ingestelde beroep en van het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof zodra het in kracht van gewijsde is getreden.

Wanneer het vonnis of het arrest in kracht van gewijsde is getreden, brengen de leden van de Ombudsdienst de klager onverwijld op de hoogte van de beëindiging van de behandeling van zijn klacht.”

HOOFDSTUK 3

Overgangs- en uitvoeringsbepaling

Art. 6

Het mandaat dat bij de inwerkingtreding van deze wet lopende is, wordt in geval van een hernieuwing van het mandaat niet in aanmerking genomen voor wat betreft de beperking tot een eenmalige hernieuwing.

Art. 7

Le ministre qui a les Affaires sociales et le ministre qui a les Pensions dans ses attributions sont chargés, chacun en ce qui le concerne, de l'exécution de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 15 janvier 2024

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le ministre des Affaires sociales,

Frank Vandenbroucke

La ministre des Pensions,

Karine Lalieux

Art. 7

De minister bevoegd voor Sociale Zaken en de minister bevoegd voor Pensioenen zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Brussel, 15 januari 2024

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Sociale Zaken,

Frank Vandenbroucke

De minister van Pensioenen,

Karine Lalieux

COORDINATION DES ARTICLES

Texte de base

Arrêté royal instaurant un Service de médiation Pensions en application de l'article 15, 5°, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions

Art. 3. La tâche du Service de médiation Pensions consiste à :

1° examiner les réclamations qui ont trait aux activités ou au fonctionnement des services des pensions chargés de l'attribution et du paiement des pensions légales;

[...]

Art. 5. Les membres du Service de médiation sont nommés par le Roi, sur proposition du Ministre qui a les pensions dans ses attributions, pour un mandat de 6 ans renouvelable.

À cette fin, un avis de vacance est publié au *Moniteur belge* qui détermine les conditions pour l'introduction des candidatures.

[...]

Art. 10. Toute personne intéressée peut introduire auprès des membres du Service de médiation, par écrit ou oralement sur place, une réclamation portant sur :

[...]

Texte adapté au projet de loi

Art. 3. La tâche du Service de médiation Pensions consiste à :

1° examiner les réclamations qui ont trait aux activités ou au fonctionnement des services des pensions chargés de l'attribution et du paiement des pensions légales, du revenu garanti aux personnes âgées et de la garantie de revenus aux personnes âgées;

[...]

Art. 5. Les membres du Service de médiation sont nommés par le Roi, sur proposition du Ministre qui a les pensions dans ses attributions, pour un mandat de 6 ans renouvelable.

Le mandat du membre du Service de médiation Pensions ne peut toutefois être renouvelé qu'une seule fois.

Le renouvellement du mandat dépend d'une évaluation positive par une institution indépendante, désignée par le ministre qui a les pensions dans ses attributions, obtenue six mois avant la fin du mandat.

Cette évaluation se fonde notamment sur les résultats des rapports annuels, visés à l'article 17, que les membres du Service de médiation Pensions soumettent annuellement au ministre qui a les pensions dans ses attributions et qui portent sur le fonctionnement de leur service de médiation au cours de l'année écoulée et de la bonne exécution des missions visées à l'article 3. Après le deuxième mandat, une nouvelle procédure de sélection doit toujours être lancée, même si le médiateur est évalué positivement.

Le ministre, ayant les Pensions dans ses attributions, définit la procédure d'évaluation.

Lorsque le mandat du membre du Service de médiation Pensions n'est pas renouvelé, il continue à exercer ses fonctions jusqu'à la nomination de son successeur.

Un avis de vacance, précisant les conditions de dépôt des candidatures, est publié au *Moniteur belge* en cas de non-renouvellement du mandat, d'évaluation négative, de fin des deux mandats successifs, de départ à la retraite, de démission ou de décès du membre du service médiation.

[...]

Art. 10. Toute personne intéressée peut introduire auprès des membres du Service de médiation, **par écrit ou oralement**, une réclamation portant sur :

[...]

Art. 15. L'examen d'une réclamation est suspendue lorsqu'un recours concernant les faits est introduit auprès du tribunal. L'autorité administrative informe sans délai les membres du Service de médiation du recours introduit.

Dans ce cas, les membres du Service de médiation informent immédiatement le plaignant de la suspension de l'examen de sa réclamation.

[...]

Art. 15. L'examen d'une réclamation et la médiation se poursuivent lorsqu'un recours concernant les mêmes faits est introduit auprès du tribunal, au plus tard jusqu'à ce que le jugement du tribunal compétent ou l'arrêt de la cour compétente soit passé en force de chose jugée.

Par "recours introduit auprès du tribunal" au sens de l'alinéa 1er, il faut entendre :

1° tout recours introduit contre une décision concernant une pension en tant que travailleur salarié ou travailleur indépendant, contre une décision concernant une garantie de revenus pour les personnes âgées ou contre une décision de pension de la Direction de la sécurité sociale d'outre-mer de l'Office national de sécurité sociale auprès du tribunal du travail et, pour les fonctionnaires, auprès du tribunal de première instance;

2° toute action d'indemnisation au sens de l'article 1382 du Code civil pour une faute commise par un service de pension. Les recours et/ou actions en vertu du Code pénal ne sont pas visés.

Par "décision concernant des pensions" au sens de l'alinéa précédent, il faut entendre une décision concernant la reconnaissance et le paiement d'une prestation de pension.

L'autorité administrative informe sans délai les membres du service de médiation du recours introduit et du jugement du tribunal compétent ou de l'arrêt de la cour compétente dès qu'il est passé en force de chose jugée.

Lorsque le jugement ou l'arrêt est passé en force de chose jugée, les membres du Service du médiateur informent sans délai le plaignant de la fin de l'examen de sa réclamation.

[...]

COÖRDINATIE VAN DE ARTIKELN

Basistekst	Tekst aangepast aan het wetsontwerp
<i>Koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen met toepassing van artikel 15, 5° van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels</i>	
Art. 3. De taak van de Ombudsdienst Pensioenen bestaat erin:	Art. 3. De taak van de Ombudsdienst Pensioenen bestaat erin:
1° klachten te onderzoeken die betrekking hebben op de handeling of werking van de pensioendiensten belast met het toekennen en de uitbetaling van wettelijke pensioenen;	1° klachten te onderzoeken die betrekking hebben op de handeling of de werking van de pensioendiensten belast met het toekennen en uitbetalen van wettelijke pensioenen, het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de inkomensgarantie voor ouderen;
[...]	[...]
Art. 5. De leden van de ombudsdienst worden, voor een hernieuwbaar mandaat van 6 jaar, benoemd door de Koning, op voordracht van de Minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft.	Art. 5. De leden van de ombudsdienst worden, voor een hernieuwbaar mandaat van 6 jaar, benoemd door de Koning, op voordracht van de Minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft.
	Het mandaat van het lid van de Ombudsdienst mag evenwel slechts eenmaal worden hernieuwd.
	De hernieuwing van het mandaat is afhankelijk van een positieve evaluatie door een onafhankelijke instelling, aangesteld door de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, uitgevoerd zes maanden voor het einde van het mandaat.
	Deze evaluatie gebeurt onder meer op basis van de resultaten van de jaarverslagen, bedoeld in artikel 17, welke de leden van de Ombudsdienst jaarlijks overhandigen aan de minister die de pensioenen onder zijn bevoegdheid heeft, over de werking van hun Ombudsdienst met betrekking tot het voorgaande jaar en of op behoorlijke wijze werd uitvoering gegeven aan de opdrachten bedoeld in artikel 3. Na het tweede mandaat dient er steeds een nieuwe selectieprocedure opgestart te worden, ook al wordt de ombudsman goed geëvalueerd.
	De minister, bevoegd voor pensioenen, stelt de procedure van de evaluatie vast.
	Wanneer het mandaat van het lid van de Ombudsdienst niet hernieuwd wordt, blijft deze zijn functie uitoefenen tot er een opvolger is benoemd.
Te dien einde wordt een bericht tot vakantverklaring, met vaststelling van de voorwaarden tot indiening van de kandidaturen, bekendgemaakt in het <i>Belgisch Staatsblad</i> .	Een vacaturebericht, met vaststelling van de voorwaarden tot indiening van de kandidaturen, wordt bekendgemaakt in het <i>Belgisch Staatsblad</i> bij een niet-hernieuwing van het mandaat, een negatieve evaluatie, na afloop van de twee opeenvolgende mandaten, pensionering, ontslag of overlijden van het lid van de Ombudsdienst.
[...]	[...]

Art. 10. Iedere belanghebbende kan schriftelijk of mondeling ter plaatse bij de ombudspersonen een klacht indienen met betrekking tot:	Art. 10. Iedere belanghebbende kan schriftelijk of mondeling bij de ombudspersonen een klacht indienen met betrekking tot:
[...]	[...]
Art. 15. Het onderzoek van een klacht wordt opgeschort wanneer omtrent de feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld. De administratieve overheid stelt de ombudspersonen onverwijld in kennis van het ingestelde beroep.	Art. 15. Het onderzoek van een klacht en de bemiddeling worden voortgezet wanneer omtrent dezelfde feiten een beroep bij de rechtbank wordt ingesteld, uiterlijk tot het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof in kracht van gewijsde is getreden.
	Onder een “beroep ingesteld bij de rechtbank” in de zin van het eerste lid wordt beschouwd:
	1° elk beroep tegen een beslissing betreffende een pensioen als werknemer of zelfstandige, tegen een beslissing betreffende een inkomensgarantie voor ouderen of tegen een pensioenbeslissing van de Directie Overzeese Sociale Zekerheid van het Rijksinstituut voor Sociale Zekerheid bij de arbeidsrechtbank en, voor ambtenaren, bij de rechtbank van Eerste Aanleg;
	2° elke vordering tot schadevergoeding in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek voor een fout begaan door een pensioendienst. De beroepen en/of vorderingen op grond van het Strafwetboek vallen hier niet onder.
	Onder “beslissing betreffende pensioenen” in de zin van het vorige lid, wordt beschouwd een beslissing inzake toekenning en betaling van pensioensuitkering.
	De administratieve overheid stelt de leden van de ombudsdienst onverwijld in kennis van het ingestelde beroep en van het vonnis van de bevoegde rechtbank of het arrest van het bevoegde hof zodra het in kracht van gewijsde is getreden.
In dat geval brengen de ombudspersonen de klager onverwijld op de hoogte van de opschorting van de behandeling van zijn klacht.	Wanneer het vonnis of het arrest in kracht van gewijsde is getreden, brengen de leden van de Ombudsdienst de klager onverwijld op de hoogte van de beëindiging van de behandeling van zijn klacht.
[...]	[...]